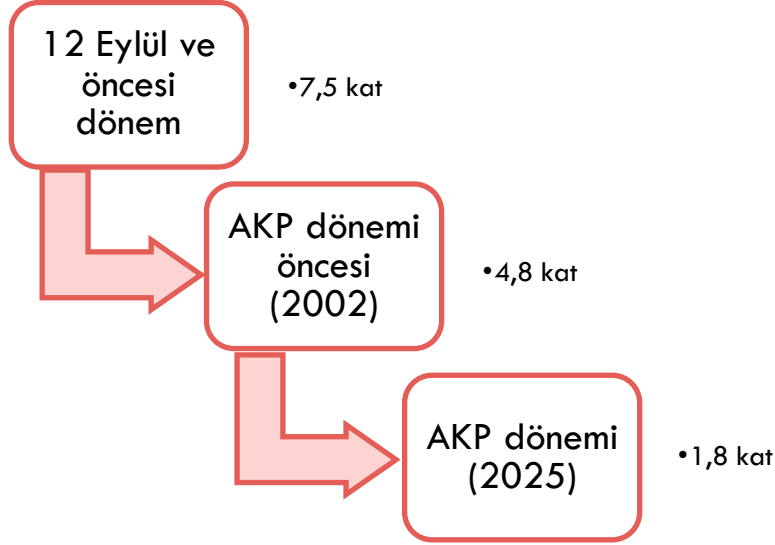

AKP KIDEM TAZMİNATINI DA ERİTTİ!

Şekil: Kıdem Tazminatı Asgari Ücretin Kaç Katı? (1978-2025)

2025 yılı Ocak-Haziran dönemi kıdem tazminatı tavanı 46 bin 655,43 TL olarak açıklandı. Haziran-Aralık 2024 döneminde 41 bin 828,42 TL olan kıdem tazminatı tavanı yüzde sadece 11,54 oranında artmış oldu. Oysa kıdem tazminatına esas olması gereken Haziran-Aralık 2024 dönemi enflasyonu yüzde 15,75 olarak açıklandı. Ancak kıdem tazminatı tavanı memur maaş artışlarına endekslediği için artış memur maaş artışlarına paralel olarak yüzde 11,54 düzeyinde kaldı.

Yeni kıdem tazminatı tavanı Ocak 2025 itibarıyla asgari ücretin 1,8 katına geriledi. 1978'de asgari ücretin 7,5 katı olan kıdem tazminatı tavanı, 1982'de asgari ücret ile bağının koparılmasının ardından hızla düşmeye başladı. AKP'nin iktidara geldiği 2002 yılında kıdem tazminatı asgari ücretin 4,8 katıydı. AKP döneminde kıdem tazminatının asgari ücrete oranı 12 Eylül döneminin de gerisine düştü. 12 Eylül döneminde kıdem tazminatı tavanının asgari ücrete oranı 3,7 kata kadar düşmüştü.

1936 İş Yasası ile kabul edilen kıdem tazminatı işçinin ödenmesi sonraya ertelenmiş ücretidir ve işçiyi koruyucu düzenlemelerin en önemlisidir. Bilindiği üzere 1975'te 1927 sayılı Yasa ile kıdem tazminatının üç yıllık hak etme süresi bir yıla indirildi ve 15 günlük kıdem tazminatı süresi 30 güne yükseltildi.

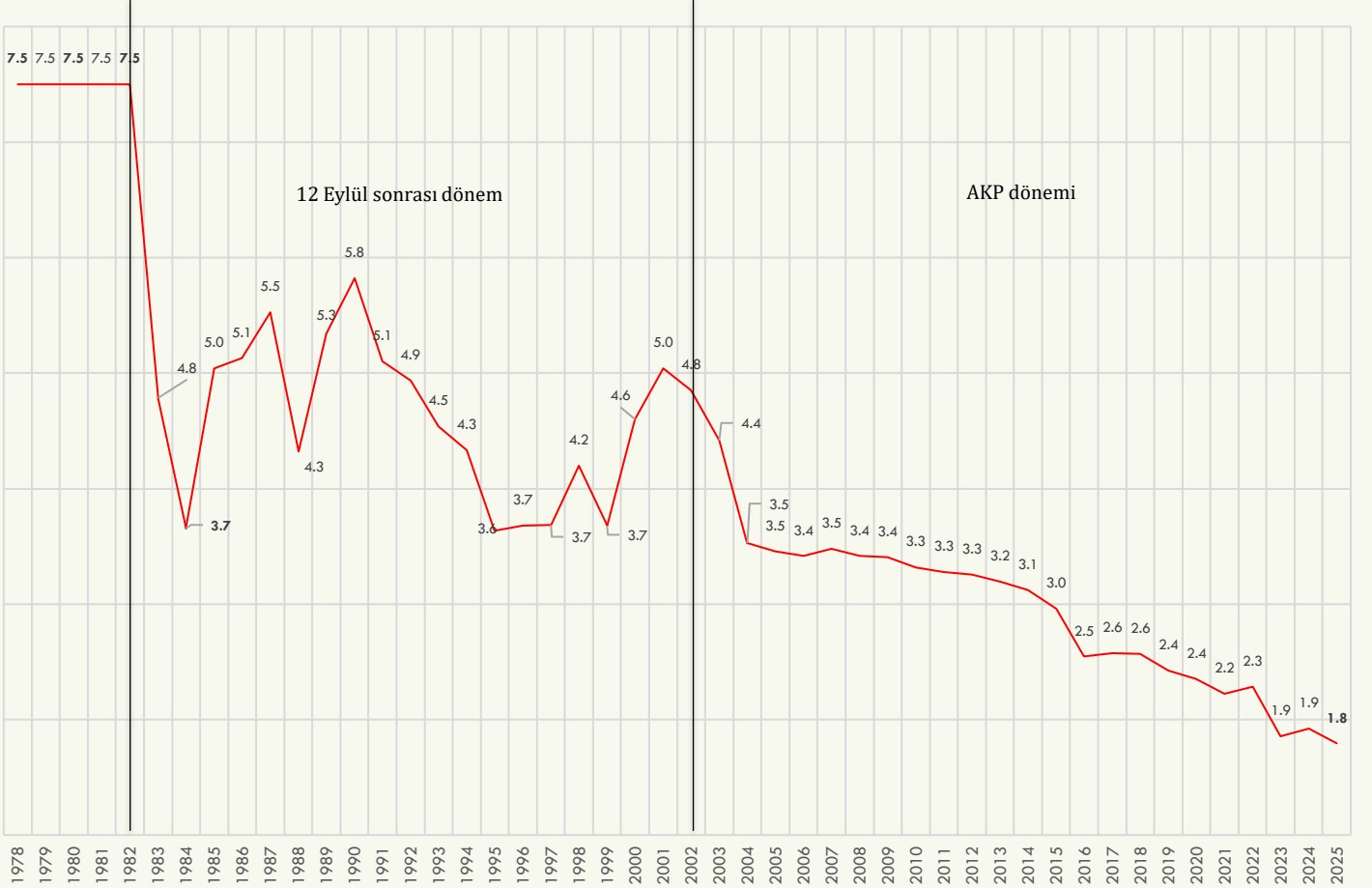
Ayrıca kıdem tazminatı tavan miktarı asgari ücretin 7,5 katı ile sınırlandırıldı. Kıdem tazminatına getirilen bu hüküm 1979'da Anayasa Mahkemesi tarafından biçim yönünden iptal edildi.¹

Ancak kıdem tazminatına tavan uygulaması 12 Eylül'den sonra tekrar gündeme geldi ve 17 Ekim 1980 tarihli 2320 sayılı Yasa ile kıdem tazminatın asgari ücretin 7,5 katı ile sınırlandı.

¹ 23 Ocak 1979, 1979/6 sayılı Anayasa Mahkemesi kararı. <https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/Dosyalar/Kararlar/KararPDF/1979-6-nrm.pdf> (6.1.2025).

İşverenlerin itirazları üzerinde tekrar değişiklik yapıldı ve 11 Aralık 1982 tarihli 2762 sayılı Kanun ile kıdem tazminatının asgari ücretle bağı koparıldı. Kıdem tazminatı tavanı ise en yüksek devlet memurunun bir hizmet yılı için alacağı azami emeklilik ikramiyesi ile sınırlandırıldı. Kıdem tazminatının asgari ücretle bağının koparılması kıdem tazminatının miktarının ciddi biçimde düşmesine neden oldu.

Grafik: Kıdem Tazminatı Asgari Ücretin Kaç Katı? (1978-2025)

Kaynak: ÇSGB asgari ücret ve kıdem tazminatı verileri. DİSK-AR tarafından hazırlanmıştır. Asgari ücret ve kıdem tazminatı miktarları yıllık ortalamadır.

1978'de asgari ücretin 7,5 katı olan kıdem tazminatı tavanı, 1982'de asgari ücret ile bağının koparılmasının ardından hızla düşmeye başladı. 2025 itibariyle kıdem tazminatı tavanı asgari ücretin 1,8 katına geriledi. AKP'nin iktidara geldiği 2002 yılında ise kıdem tazminatı asgari ücretin 4,8 katıydı (Grafik).

Böylece 12 Eylül darbesinin ardından kıdem tazminatında başlayan erime AKP döneminde hızlanmış oldu. AKP döneminde kıdem tazminatı 12 Eylül döneminin bile gerisine düştü. 12 Eylül sonrası dönemde asgari ücretin 3,7 katına kadar gerileyen kıdem tazminatı AKP döneminde asgari ücretin 2 katının altına düştü.

Kıdem Tazminatı 12 Eylül Öncesine göre 3,7 milyon TL, AKP döneminde 2 milyon TL Eridi

1980 öncesinde 25 yıl çalışan bir işçi bugünkü parayla yaklaşık 4,9 milyon TL kıdem tazminatı alabiliyordu. İşçinin bu parayla orta halli bir ev alması mümkündü!

AKP'nin iktidara geldiği 2002 yılında 25 yıl kıdemi olan bir işçi 3,2 milyon TL kıdem tazminatı alabiliyordu. 2025'te 25 yıl kıdemi olan bir işçi tavandan kıdem tazminatı alırsa sadece 1,2 milyon TL alabilir.

25 yıllık bir işçinin kıdem tazminatı 12 Eylül öncesine göre 3,7 milyon, AKP döneminde 2 milyon eridi! Bugün 1,2 milyon liraya değil bir ev almak yeni bir araba almak bile çok zor!

KIDEM TAZMİNATI NASIL ERİDİ?				
25 Yıllık Bir İşçinin Kıdem Tazminatı 12 Eylül Öncesine göre 3,7 milyon TL, AKP döneminde 2 milyon TL Eridi				
	Kıdem Tazminatı Tavanı (TL)	Ortalama Brüt Asgari Ücret (TL)	Tavan Asgari Ücretin Kaç Katı?	Güncel Kıdem Tazminatı Tavanı Karşılığı (TL) (*)
1980	40.500	5.400	7,50	4.876.031
2002 (**)	1,146.667.500	236.437.875	4,85	3.153.012
2025	46.655	26.006	1,79	1.166.375
Kayıp (1980 öncesi Kıdem Tazminatı Tavanına Göre)				3.709.656
Kayıp (2002'deki Kıdem Tazminatı Tavanına Göre)				1.986.637
Kaynak: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı verilerinden hesaplanmıştır. (*) Güncel kıdem tazminatı tavanı karşılığı kıdem tazminatının güncel tavanı ile ilgili yılda asgari ücretin kaç katı olduğunun çarpılmasıyla bulunmuştur. İşçinin 25 yıl çalıştığı ve 30 gün kıdem tazminatı aldığı varsayılmıştır. Kıdem tazminatı kaybı ilgili yıllardaki tahmini kıdem tazminatı arasındaki farktır (**) 2005 yılında TL'den 6 sıfır atıldı.				

Ek Tablo: Yıllar İtibariyle Kıdem Tazminatı Tavanı ve Brüt Asgari Ücret (1978-2025)

	Ortalama Brüt Asgari Ücret	Ortalama Kıdem Tazminatı	Kıdem Tazminatı/ Asgari Ücret
1978	3.300,0	24.750,0	7,5
1979	4.700,0	35.250,0	7,5
1980	5.400,0	40.500,0	7,5
1981	8.466,7	63.500,0	7,5
1982	10.000,0	75.000,0	7,5
1983	16.200,0	77.500,0	4,8
1984	22.443,8	82.035,0	3,7
1985	28.743,8	144.875,0	5,0
1986	41.400,0	212.400,0	5,1
1987	57.825,0	319.600,0	5,5
1988	100.125,0	432.400,0	4,3
1989	167.250,0	893.862,5	5,3
1990	303.750,0	1.768.750,0	5,8
1991	575.250,0	2.934.823,7	5,1
1992	1.071.000,0	5.284.500,8	4,9

1993	1.885.875,0	8.561.528,8	4,5
1994	3.056.250,0	13.242.000,0	4,3
1995	5.602.500,0	20.376.390,6	3,6
1996	12.022.500,0	44.244.375,0	3,7
1997	24.688.125,0	90.976.875,0	3,7
1998	40.605.000,0	170.572.500,0	4,2
1999	85.837.500,0	315.770.625,0	3,7
2000	114.300.000,0	525.674.583,3	4,6
2001	152.195.620,0	767.298.333,3	5,0
2002	236.437.875,0	1.146.667.500,0	4,8
2003	306.000.000,0	1.351.450.000,0	4,4
2004	433.575.000,0	1.530.085.000,0	3,5
2005	488,7	1.688,0	3,5
2006	531,0	1.814,0	3,4
2007	573,8	1.995,4	3,5
2008	623,6	2.130,6	3,4
2009	679,5	2.312,6	3,4
2010	744,8	2.472,0	3,3
2011	816,8	2.677,5	3,3
2012	913,5	2.975,6	3,3
2013	1.000,1	3.191,8	3,2
2014	1.102,5	3.438,2	3,1
2015	1.237,5	3.665,1	3,0
2016	1.647,0	4.194,9	2,5
2017	1.777,5	4.579,3	2,6
2018	2.029,5	5.218,1	2,6
2019	2.558,4	6.198,7	2,4
2020	2.943,0	6.923,7	2,4
2021	3.577,5	7.961,7	2,2
2022	5.738,00	13.110,00	2,3
2023	11.711,00	21.736,03	1,9
2024	20.002,00	38.443,50	1,9
2025	26.005,50	46.655,42	1,8

Açıklamalar: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇŞGB) verileri. Asgari ücret ve kıdem tazminatı tavan miktarları yıl ortalamasıdır. 2005 sonrasında TL'den 6 sıfır atılmıştır. 2005 öncesi ve sonrası miktarları için sıfır atma işlemi dikkate alınmalıdır. 2025 yılı miktarları Ocak 2025 itibariyledir.